

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเพื่อป้องกันการ
ถ่ายทอดเชื้อโรคเอดส์จากแม่สู่ลูก

ชื่อผู้เขียน นางสาวนิตยา แก้วร่วมวงศ์

สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนรินทร์ ปรุพมานนท์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชไมพร ทวีขศรี	กรรมการ
อาจารย์ ทวีทรัพย์	ศิริประภาศิริ กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภรณ์ ศิริสว่าง	กรรมการ
อาจารย์ ธารทิพย์	พรหมขัติแก้ว กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาแบบย้อนหลังนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเพื่อป้องกันการถ่ายทอดเชื้อโรคเอดส์จากแม่สู่ลูก ของหญิงมีครรภ์ที่ติดเชื้อโรคเอดส์และปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือดังกล่าว ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นหญิงหลังคลอดที่ติดเชื้อโรคเอดส์ ที่คลอดบุตรระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2540 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542 จากโรงพยาบาลลำปาง และโรงพยาบาลชุมชน 11 แห่ง ในจังหวัดลำปาง จำนวน 94 คน โดยศึกษาเฉพาะหญิงหลังคลอดที่เปิดเผยตัวและยินยอมให้สัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูลทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม การติดเชื้อ การรับบริการ และการเข้าร่วมโครงการใช้ยาต้านไวรัส ความรู้ ความเข้าใจ แรงจูงใจ ความคาดหวังจากการรับประทานยา ความสม่ำเสมอในการรับประทานยา และประสบการณ์ รวมทั้งอุปสรรคและอาการข้างเคียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที่ การทดสอบไค-สแควร์ การทดสอบความน่าจะเป็นแบบเอ็กแซกท์ และวัดความสัมพันธ์เชิงระบาดวิทยาระหว่างลักษณะต่างๆ กับความร่วมมือในการรับประทานยาด้วยค่าความเสี่ยงสัมพัทธ์

กลุ่มศึกษามีสัดส่วนความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสในระยะฝากครรภ์ ระยะคลอด และการให้ทารกหลังคลอดรับประทานยา ร้อยละ 61.7 ร้อยละ 92.6 และร้อยละ 69.1 ตามลำดับ ความร่วมมือทั้ง 3 ระยะ เท่ากับร้อยละ 48.9 หญิงที่ให้ความร่วมมือดี มีสัดส่วนการวางแผนการตั้งครรภ์ล่วงหน้ามากกว่า (RR = 1.69, p = 0.048) มีสัดส่วนการได้รับกำลังใจจากสามีมากกว่า (RR = 4.46, p = 0.028) มีสัดส่วนการที่สามีทราบเรื่องการ

รับประทานยาของภรรยาและบุตรมากกว่า (RR = 1.71, p = 0.038) มีอุปสรรคในการรับประทานยาน้อยกว่า (RR = 0.11, p < 0.001) มีความไม่สะดวกในการรับประทานยาน้อยกว่า (RR = 0.19, p = 0.011) มีสัดส่วนของการเกิดอาการข้างเคียงกับตนเองน้อยกว่า (RR = 0.47, p = 0.019) และมีสัดส่วนของการเกิดอาการข้างเคียงกับบุตรน้อยกว่า (RR = 0.23, p = 0.030) นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มว่าหญิงที่ให้ความร่วมมือดี มีสัดส่วนการตั้งครรภ์ครั้งแรกมากกว่า (RR = 1.35, p = 0.052) มีสัดส่วนการอยู่กินกับสามีมากกว่า (RR = 1.80, p = 0.055) และมีสัดส่วนของการตัดสินใจรับประทานยาด้วยตนเองมากกว่า (RR = 3.33, p = 0.096) ส่วนลักษณะอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจในบริการของโรงพยาบาล ระดับการศึกษา การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีผลต่อความร่วมมือ

ผลจากการศึกษานี้ อาจนำไปใช้ประกอบในการให้คำปรึกษาก่อนเข้าร่วมโครงการการดูแล และติดตามหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อโรคเอดส์ ที่เข้าร่วมโครงการการให้ยาต้านไวรัส เพื่อป้องกันการถ่ายทอดเชื้อโรคเอดส์จากแม่สู่ลูก เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อโรคเอดส์ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ และให้ความร่วมมือในการรักษาดีขึ้น

Independent Study Title Compliance with Antiretrovirus Prophylaxis for Perinatal Transmission Among HIV Infected Pregnant Women

Author Miss Nitaya Kaewruamvong

Master of Public Health

Examining Committee :

Asst. Prof. Jayanton	Patumanond	Chairman
Asst. Prof. Chamaiporn	Tawichasri	Member
Lect. Taweessap	Siraprapasiri	Member
Asst. Prof. Varaporn	Sirisawang	Member
Lect. Tharntip	Promkutkao	Member

Abstract

The objective of this retrospective study was to evaluate the compliance with antiviral prophylaxis for perinatal transmission among HIV infected pregnant women and its associated factors. Study population were 94 HIV infected post partal women from Lampang hospital and 11 district hospitals in Lampang. Information was collected by direct interviewing using structured questionnaires, comprising sociodemographic characteristics, HIV infection, hospital service, participation in the antivirus therapy programme, knowledge, understanding, motivation and expectation from the therapy, regularity and experiences including side effects and obstacles of the treatment. Data were analysed using *t*-test, chi-squared test and exact probability test. Epidemiological associations between compliance and study characteristics were measured using risk ratios.

Compliance of the therapy during an antenatal care, delivery and post delivery were 61.7%, 92.6% and 69.1% respectively. An overall compliance was 48.9%. Women who complied had higher proportion of planned pregnancy (RR = 1.69, $p = 0.048$), more support from spouse (RR = 4.46, $p = 0.028$), higher proportion

of husband's awareness of their treatments and their offsprings' treatments (RR = 1.71, $p = 0.038$), less obstacles in medication (RR = 0.11, $p < 0.001$), less inconvenience in taking medication (RR = 0.19, $p = 0.011$), less self experienced side effect (RR = 0.047, $p = 0.019$) and less side effect occurring to their infants (RR = 0.023, $p = 0.030$). There were evidences that women who complied were more likely to be the first pregnancy (RR = 1.35, $p = 0.052$), living with their spouses (RR = 1.80, $p = 0.055$) and decided to receive the treatment on their own (RR = 3.33, $p = 0.096$). Other characteristics, such as level of education, satisfaction with hospital services or being supported from related organization, were not associated with the compliance.

These findings can be viewed as important information in improving counselling process, providing care and in monitoring HIV infected women who participated in antiviral treatment programme, which can improve their participation and treatment compliance.